

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfântul Tării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442

E-mail: cpdom@mdl.net

06.06.2012 nr. 01-10/6
la nr. _____ din _____

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu, 28

SESIZARE

privind controlul constituționalității art.32 alin.(4), lit.j) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162- XVI din 22 iulie 2005, modificată (Monitorul Oficial nr. 129-131/618 din 30 septembrie 2005).

Subsemnatul Tudor Lazăr, avocat parlamentar, în temeiul art. 135 alin. (1), lit. a) din Constituție, art. 25 lit. i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 alin. (1), lit. i) din Codul Jurisdicției Constituționale și art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, înaintez prezenta sesizare.

În fapt:

Parlamentul Republicii Moldova la 22 iulie 2005 adoptă Legea nr. 162-XVI cu privire la statutul militarilor. Articolul 32 „Detașarea și trecerea la dispoziție a militarilor,, prin aliniatul (4) „trecerea la dispoziție a militarilor prin contract,, stabilește cazurile și termenii trecerii militarilor la dispoziție. Controlului constituționalității solicităm a fi supusă litera j) din acest aliniat care permite trecerea femeii-militar la dispoziție când se află în concediu de îngrijire a copilului pe întreaga perioadă a concediului. În continuare norma stabilește ca perioada de îngrijire a copilului se include în vechimea de muncă generală, în stagiul de cotizare, în conformitate cu legislația în vigoare, dar nu se include în vechimea calendaristică a serviciului militar.

Întru executarea Legii nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu privire la statutul militarilor, Guvernul adoptă Hotărâre privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate nr.941 din 17 august 2006 (Monitorul Oficial nr. 138-141/1026 din 01 septembrie 2006). Hotărârea în cauză, la fel ca și legea, prevede că concediul pentru îngrijirea copilului poate fi acordat numai femeii-militar, dar nu și bărbatului-militar. Concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului și concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului

INTRADE NR. _____
06 06 2012

potrivit pct.108 lit.i) din Hotărâre, se acordă numai femeilor-militar. Durata concediului pentru îngrijirea copilului acordat femeilor-militar potrivit pct. 131 este, parțial plătit până la vârsta de 3 ani iar suplimentar neplătit de la vârsta de 3 ani până la vârsta de 6 ani. Perioada concediului de îngrijire a copilului se include în vechimea de muncă generală, în stagiul de cotizare, în conformitate cu legislația în vigoare, dar nu se include în vechimea calendaristică a serviciului militar.

Onorată Curte,

Scoaterea în evidență a termenului „femeii-militar,, fără a fi specificat și termenul „bărbat-militar,, ne face să conchidem că exista o discriminare a persoanelor după criteriu de sex și, pentru acest motiv dorim efectuarea controlului constituționalității cuvântului „femeii,, din art. 32 alin (4) lit. j) al Legii cu privire la statutul militarilor, declarându-l neconstituțional. Considerăm că este contrară prevederilor constituționale și sintagma din norma enunțată „dar nu se include în vechimea calendaristică a serviciului militar,, , deoarece se încalcă principiul constituțional în ceea ce privește dreptul persoanei la libera alegere a muncii.

În drept:

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Fiecare om se poate prevala de drepturile și libertățile consacrate ce vizează drepturile omului consfințite în actele internaționale și naționale din domeniu, fără nici un fel de deosebire de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politica sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.

Constituția Republicii Moldova prin articolul 16 garantează tuturor persoanelor drepturi și libertăți egale fără careva deosebiri, în special de sex. O prevedere similară este inserată și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, la care țara noastră este parte. Articolul 14 din Convenție, care interzice discriminarea, cheamă la asigurarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție fără deosebire de sex, rasă, culoare... sau orice altă situație. Așadar, Convenția interzice discriminarea și în orice alte situații, condiție neprevăzută de Constituția Republicii Moldova. Sub semnificația „orice altă situație,, poate fi scos în evidență, în cazul nostru, dreptul la muncă și la prestația muncii, drept protejat de art. 43 din Constituție. Potrivit alin. (1) orice persoană are dreptul la muncă și la libera alegere a muncii. Faptul că unele persoane si-au dorit să-și dedice activitatea serviciului militar acest fapt nu trebuie să discrimineze persoana în ceea ce privește dreptul la respectarea vieții private și de familie, drepturi ocrotite de art. 8 din Convenție. Militarii, potrivit Legii cu privire la statutul militarilor, sunt supuși unor interdicții și restricții privind drepturile și libertățile lor, interdicții prevăzute în art. 36 dar, în șirul acestor interdicții nu se regăsesc prevederile ce dorim a fi supuse controlului constituționalității. Cu toate că semnificația „orice altă situație,, nu este încadrată în

articolul 16 din Constituție ea necesită a fi aplicată și tratată deoarece este prevăzută într-un document internațional la care țara este parte și acest document vizează respectarea drepturilor omului. Condiția pe care o invocăm se desprinde din articolul 4 din Constituție care declară că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanță, prioritate au reglementările internaționale.

Familia, potrivit art. 48 alin. (1) din Constituție, constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului. Dreptul la viața de familie este recunoscut, așadar, oricărei persoane fără nici o altă distincție. Constituția, prin articolul 49 stabilește că statul facilitează prin măsuri economice și prin alte măsuri formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin, ocrotind maternitatea. Ideea care urmează este că statul ocrotește familia și maternitatea, educarea copiilor constituie un drept și o obligație pe care trebuie să și-o asume ambii părinți. Prevederea constituțională a fost preluată de Codul familiei, care prin art. 2, alin. (1) indică că familia și relațiile familiale în Republica Moldova sunt ocrotite de către stat, iar alin. (3) ne declară că relațiile familiale sunt reglementate în conformitate cu principiul egalității drepturilor soților în familie și priorității educației copilului în familie. Drepturi și obligații egale în relațiile familiale au toate persoanele indiferent de sex, situație prevăzută de art. 5 alin. (1). Articolul 16 intitulat „egalitatea soților în relațiile familiale”, prin alin. (1) ne indică că toate problemele vieții familiale se soluționează de către soți în comun, în conformitate cu principiul egalității lor iar alin. (4) stipulează că relațiile dintre soți se bazează pe stimă și ajutor reciproc, pe obligații comune de întreținere a familiei, de îngrijire și educație a copiilor.

Cadrul juridic al statutului militarilor, potrivit art. 3 din Legea cu privire la statutul militarilor, este format din Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, alte acte normative, precum și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte. Deci, cadrul juridic al statutului militarilor este format nu numai din prezenta lege dar și de alte acte normative, de acordurile internaționale la care țara este parte și de prevederile Constituției care se cer a fi aplicate față de aceste persoane.

Codul muncii prin art. 124 „concediul de maternitate și concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului”, prin alin. (3) stabilește modul de plată a concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului și prevede că, acest concediu poate fi folosit integral sau pe părți în orice timp până când copilul va împlini vârsta de 3 ani. Acest concediu se include în vechimea de muncă, inclusiv în vechimea de muncă specială, și în stagiul de cotizare. Aliniatul (4), menținând prevederile alin. (2) care stabilește că femeilor după expirarea concediului de maternitate, li se acordă un

concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, dispune că concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului poate fi folosit și de tatăl copilului, bunică, bunel sau ală rudă care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului. Îndemnizația pentru acest concediu, potrivit alin.(2) se plătește din bugetul asigurărilor sociale de stat. Legea privind indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 din 22 iulie 2004 prin art. 18 alin. (2) stabilește că de indemnizație pentru creșterea copilului beneficiază, la cerere, opțional: unul dintre părinți...

În virtutea Legii cu privire la statutul militarilor, art. 7 alin.(2) militarii de sex feminin au dreptul la concediu de maternitate și dreptul de înlesniri legate de întreținerea copiilor. Dreptul de înlesniri legate de întreținerea copilului nu sunt prevăzute pentru militarii de sex masculin.

Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, la care țara este parte, prin art. 5 dispune ca Statele părți vor lua toate măsurile adecvate pentru:

- a) a modifica schemele și metodele de comportament social și cultural al bărbatului și femeii, pentru a ajunge la eliminarea prejudecăților și practicilor cutumiare sau de altă natură care sunt bazate pe ideea de inferioritate sau superioritate a unui sex, sau pe imaginea șablon privind rolul bărbatului sau al femeii;
- b) a asigura că educația în familie să contribuie la o înțelegere clară a faptului că maternitatea este o funcție socială și recunoașterea responsabilității comune a bărbatului și femeii în creșterea și educarea copiilor și în asigurarea dezvoltării lor, ținând seama că interesele copilului este condiția primordială în toate cazurile.

Articolul 16 paragraful 1 din Convenția enunțată exprimă prevederi concrete chemând statele părți să ia toate măsurile necesare pentru eliminarea discriminării față de femei în toate problemele ce decurg din căsătorie și în raporturile de familie, și în special le vor asigura, pe baza egalității bărbatului cu femeia, având aceleași drepturi și aceleași responsabilități în calitate de părinți, indiferent de situația lor matrimonială pentru problemele referitoare la copii lor, în toate cazurile, interesul copiilor va fi considerat primordial.

Convenția Organizației Internaționale a Muncii 111/1958 privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitarea profesiei prin art. 1 dă noțiunea de discriminare în înțelesul prezentei Convenții. Potrivit lit. a) prin discriminare se înțelege orice diferențiere, excludere sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, sex, religie, convingeri politice, ascendență națională sau origine socială, care are ca efect să suprimă sau să știrbească egalitatea de posibilități sau de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și de exercitare a profesiei.

Articolul 3 paragraful 1 din Convenția Internațională a Muncii nr. 156/1981 în materie de egalitate de șanse și de tratament privind lucrătorii având responsabilități familiale recomandă statelor membre ca, în vederea stabilirii unei egalități efective de șanse și de tratament pentru muncitorii de ambele sexe, printre măsurile obiective existente de politică națională să prevadă permiterea persoanelor care au responsabilități familiale și care ocupă sau doresc să ocupe un loc de muncă să-și exercite acest drept fără a fi discriminat în măsura în care este posibil și fără a crea conflicte între responsabilitățile profesionale și familiale. Această Convenție prevede de asemenea că mama sau tatăl copilului, într-o perioadă urmată imediat după concediul de maternitate să poată să obțină un concediu pentru îngrijirea copilului fără a-și pierde locul de muncă iar drepturile aferente acestuia să fie apărate.

Carta socială europeană revizuită, ratificată de către Republica Moldova, prin art. 27 statuează că statele, în vederea asigurării exercitării dreptului ce vizează egalitatea de șanse și tratament între muncitorii de ambele sexe care au responsabilități familiale, să prevadă posibilitatea ca fiecare părinte pe parcursul unei perioade după concediul de maternitate să obțină un concediu pentru îngrijirea copilului, durata și condițiile fiind stabilite de legislația națională, de convențiile colective sau de practica existentă.

Adunarea parlamentară a Consiliului Europei a adoptat Rezoluția 1274 (2002) privind concediul pentru îngrijirea copilului, dându-i analiză. S-a indicat că concediul pentru îngrijirea copilului a fost introdus în Europa mai bine de un secol în calitate de element esențial a politicilor sociale în favoarea femeilor care munceau în timpul nașterii, cu scopul de a le proteja sănătatea lor și de a le permite să se ocupe de acest copil. Ulterior situația a evoluat pentru a se adapta nu numai la nevoile femeii dar și ale bărbatului care dorea să concilieze viața profesională cu cea familială pentru binele copilului, constituind un veritabil parteneriat în partajarea responsabilităților atât în sfera privată cât și în cea publică, adoptându-se în această privință și o recomandare. Prin Recomandarea 1769 (2006) s-a cerut statelor membre să ia măsuri pentru a da posibilitate atât femeilor cât și bărbaților să poată concilia viața profesională cu cea familială atunci când este vizată educarea copiilor, acordându-se concediu pentru îngrijirea copilului atât mamei cât și tatălui.

În ceea ce privește persoanele care-și satisfac serviciul militar a fost adoptată Recomandarea Rec (2010)4. Această Recomandare este un act al Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei bazat pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului și pe Carta socială europeană revizuită, luându-se în considerare instrumentele pertinente ale Organizației Națiunilor Unite, cum ar fi: Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția internațională cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei și Convenția privind drepturile copilului. Prin

această recomandare s-a cerut statelor membre să garanteze respectarea drepturilor omului persoanelor care își satisfac serviciul în cadrul forțelor armate. Potrivit principiilor generale din recomandare, chiar având în vedere caracterul specific al militarilor, se cere ca persoanele care-și satisfac serviciul în forțele armate, indiferent de rangul pe care îl ocupă, trebuie să se bucure de drepturile garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, de Carta socială europeană revizuită și de alte documente pertinente din domeniu. Membrii forțelor armate au dreptul la respectarea drepturilor ce vizează viața privată și familială, care pot fi limitate numai în caz de amenințare reală și pentru securitatea națională. În cazul când au copii nou-născuți trebuie să se bucure de concediu de maternitate și de concediu de îngrijire a copilului. Din cele expuse vedem că militarilor-bărbați nu le pot fi impuse restricții, de a se bucura de concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului și nu prevede neinclusiunea concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului în vechimea calendaristică a serviciului militar, condiții prevăzute în art. 32 alin. (4), lit. j) din Legea nr. 162.

Atât Constituția prin art. 54, cât și Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevăd că statul poate să restrângă drepturile și libertățile fundamentale ale omului însă aceste restrângeri pot avea loc numai în condițiile strict prevăzute. Situația care se cere a fi soluționată nicidecum nu intră în restricțiile indicate.

În ceea ce privește asigurarea egalității de gen, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a indicat că această situație în timpul de față constituie un scop important al statelor membre ale Consiliului Europei. Referindu-se la contextul specific a forțelor armate s-a indicat că în aceste forțe poate fi stabilită o situație militară disciplinară diferită care nu poate fi impusă civililor, însă acest statut particular al forțelor armate nu poate fi justificat atunci când aceste limitări vin în contradicție cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului și nu sunt necesare într-o societate.

Onorată Curte,

În lumina afirmațiilor sus invocate considerăm că cuvântul „femeii,, și sintagma „dar nu se include în vechimea calendaristică a serviciului militar,, din art. 32 alin (4), lit. j) din Legea nr. 162 sunt contrare prevederilor Constituției și necesită a fi declarate neconstituționale.

Onorată Curte,

Cu toate că în starea de fapt a cauzei supuse analizei am indicat și Hotărârea Guvernului nr. 941 din 17 august 2006 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de îndeplinire a serviciului militar în Forțele Armate totuși nu am solicitat exercitarea controlului constituționalității termenilor „femeii,, și „dar nu se include în vechimea calendaristică a serviciului militar,, deoarece, în situația dacă Curtea

Constituțională va găsi motivate argumentele aduse în sesizare și ca urmare va declara prevederile solicitate neconstituționale, modificările ce se impun vor fi efectuate în această hotărâre.

În această ordine de idei, conducându-mă de art. 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, art. 25 lit. i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 alin. (1), lit. i) din Codul jurisdicției constituționale și art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari,

Solicit

1. Primirea prezentei sesizări spre examinare și includerea ei pe ordinea de zi.
2. Exercițarea controlului constituționalității cuvântului „femeii,, și sintagmei „dar nu se include în vechimea calendaristică a serviciului militar,, din art. 32 alin. (4), lit. j) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22 iulie 2005 cu declararea acestor prevederi neconstituționale.

Cu profund respect,

Tudor Lazăr
Avocat parlamentar